

2 CORINTHIANS

Paul-hu Corinth ekaresia jejëmijade jöhoje.

¹ O asë'e God-are ekaresiae Corinth amore raromaru-joho God-ro nimamu Iesu Keriso-are apostle jevë'ëro Paul na'o nosi öe Timothy'o noro niö'iro jemë jejëmiromo God-are aribövi Greece sa'a ioro'iorore raromarujoho jemë'o jejëmijö.

² No nague God nosi Vavuohu'o Bada Iesu Keriso'o huë baeromo ajëmijego maro raromo'irarijego.

Paul-hu huë vavaeni baeromo barëj'ëro God rajahijade jöhoje.

³ Asë'e God hu mabëheje. Hu nosi Bada Iesu Keriso-are Börömeje o göho hesi Vavueje. Ëaho God Vavuoho hu mabëheje. Ëhesi bëhoho hu noni vavaenimo avohaje Vavuohoje. Hu sanuamuiromo ajamui avohaje A Börömohoje. ⁴ Huro gövuaje no huë vavaeni bövi bise'o baejamu gövuë'iroho sanuamuego biririvavuaeje ëhuro huë vavaeni bövi bise'o baej'ële aribövioho no'o sanuëmijë'oho eni javuoröhego. Sanuëmego jabu'o birire baeröhego. Huhu no sanuamuijadëhi no'o ëhi ë'oromo a ioro'ioroho sanuëmego mae jëvoröhego. ⁵ Kerisohu baejade ëhi jië'e huë vavaeni jovehu ruomanovoromo nosi örire rovajëhi ëhi Kerisohu nosi örire bojamuaje biriroho jovëro ruomanovajeje. ⁶ Noehu huë vavaeni baejarue ë hesi bëhoho jemesi jöëni baejarueje ëhuro jemë biririvëvego maro va'irarijego. O God-hu sanuamuego biriri baejarue ë hesi bëhoho gemuohoje. Jemesi jöëni baejarueje noehu baejarue ëhi jië'e huë vavaeni baej'ë'iroho ëhuro biririvëvego baberumi riravo'irarijego.

⁷ Röhu noro uvarueje: Noehu huë vavaeni baejarue gemuoho jemë'o baejarujëhi ëhi noehu biriri baejarue gemuoho jemë'o baejaruje hö uvoromo ëhuni uvarueje: Iae mae-ëjo. Jemë iae biririvo'arujëjo.

⁸ Röhu nasi ö mueno'e noehu Asia sa'are raromoromo huë vavaeni baejare jöho no nague jemëro avoho ga'i-rarijago. Huë gage marijamuiromo ijo'aho rumorë-javuoromo uehoroho barëjavuamu uvareje: Noehu vuovavuo hesi höjo. ⁹ Nosi herovoromo uvareje: Vuovavuo'iröhe jöho court-re majahuijamu hejanovë'e javuajëjo. Ëhi herovareje. Röhu ëhi herovare hesi bëhoho God-ro nimadeje noro uehorovoromo uvoröhego: Nosi sivuoho bogo eni javuo'i God-ro vuovë'e aribövioho ajëmego ri'ö'amajëro jië'ëro ëhu'ëro hesi huro ajamui'ajëjo. ¹⁰ Sisë döro vuovavuo'i höjadoho God-ro ujuohavuoromo maro ramuadeje. God-hu mare ramuadoho u'emu sisëro javuë'oho maro ramuo'ë'e. No hesi örire mae uehorovoromo uvarueje: U'emu sisëro javuo'iramu röhu maho maro ramuo'ajëjo. ¹¹ Jemëro ajamuiromo nosi jöëni God ua'iramu huro iae ëhi ajamui'ë'e. Ae aho'obëhe ëninami'iramu nosi örire huë baejavuoromo ajamui'ë'e. Ëhuni ae aho'obëhe nosi jöëni hesi örire mabëhe uaruomo'ë'e.

Paul-hu Corinth amore va'i uëromo röhu bogo va'ade ë hesi jö bëhi Paul-hu majëhijadohoje.

¹² Ave jöho no uehorovoromo nimoroharueje. Herovoromo uvarueje: Iae mae-ëjo. God-ro ajamuego no bogo ma-döëremuoho muoho vae'i nosi dë vövöbajo'o uhohu'o ma-va'orahoro a jabesi örire röhu jemesi örirohu'o vaejëvarue höjo. Bogo aehu ëma uvaruoho: Simano ma'e uehore hö uvaruoho bae'i a'i God-hu huë baejavuoromo bojamuaje darugoho ëho no baeromo muoho vaejarue höjo. ¹³ Ëhesi bëhoho jemëhu sama'e

adahoromo mae hejaruje jöhemu no jajivarueje. ¹⁴Jemëro nosi bëhoho ma-bisemu hejarujeje röhu na nege jemë he avohoromo uvo'irarijego: Bada Iesuare majaho rue'iramu Paul-mëhu nosi jöëni nimorohë'i uehorovo'iröhëhi noehu Paul-mesi jöëni ëhi nimorohë'i uehorovë'oho iae mae jio'a'ajëjo.

¹⁵ Iae na mae uehorovoromo uvodeje: No ëhi mae garorovarue hõ uvodohuni ëhuni uvodeje: Naro jemesi örire urimo ö'ejöjo ëhuro vae niö'i ö'ego huë mae bae'irarijego. ¹⁶ Urimo ö'oromo jemesirire hiromo Macedonia sa'are va'ejöjo. Macedonia va'oromo vuono bu'öromo jemesi örire röhu maho ö'ejöjo. Ö'iramu jemëro bövie bise'e ajemiromo remö'ö'iramu na mae va'oromo Judea sa'are hi'ejöjo. ¹⁷ Na ëhi ë'iro uehorovodeje röhu bogo ö'odeje. Ëhuni nani jemë ëma uvaruje: Nörö sareri'e aëro jië'ëro bogo rovade höjo. Nani ëhi uvaruje röhu na bogo ëhi jië'e aho jeve. O naehu ëhi ëhi ë'irode muoho uehorovë'oho bogo nasi sinohemu uehorovoromo jöho huotuhuotovoromo uëvajeje: Io'ajo. Iae na ë'ejö uëvë'i uëvajeje: Bogajo. Na bogo ë'ejöjo. Na bogo ëhioho jöho huotuhuotovoromo jövajeje. ¹⁸ God-hu bogo uehore gö gö bae'i ma-gemu uehorovajëhi no'o jemë jö majëhijaruoho bogo uëvarueje: Io'a uëvë'i boga uëvarueje. ¹⁹ Èhesi bëhoho God-are Harihe Iesu Keriso-are jöho noro baeromo jemë majëhijareje naro Silas-ro Timothy-ro. Noehu jö majëhijare aho Keriso hu bogo uvë'eje: Io'a uvë'i uvë'eje: Bogajo. Keriso bogo ëhioho uvë'eje. A'i Kerisohu diehi ajamuiröhego God-hu uavadëhi huro io'a gemu uvoromo ëhi ëhi ajamuibe rovë'eje. ²⁰ Keriso bogo rovade majare God-ro mae uvobe rovadeje: Naro nasi aribövioho ëhi ëhi mae vaejëvo'ejöjo. Mae vaejëvo'ejö uvë'ego Kerisoro uvadeje: Io'a uvoromo God-hu uvade mu maho vae barëjë'eje. Ëhuni Keriso-are ihoro

noro God-are örيره uavarueje: Jaehu mu vaejahuo'li mae uvanëhi Kerisohu ëhi vaejahuadoho iae mae-ëjo. Iae mae-ë uavaruohuro ëhuro God-are ihoho börömeje. ²¹ Röhu no jemë'o gemu mae baejavuoromo Keriso'o gemuore ioro'ioemu bimuvavuoromo hesi mure bamavuade aho iae God-je. ²² Huro no hesinö ioro'ioemu baejavuoromo hesi Aru'ahoho nosi dë vövöbajo'ere bojamuij'ëje noro uvoröhego: Hu aevoromo hesi Aru'ahoho suvuore bojamuij'ëro ëhu'ëro hesi suvuro vituohu'o ijönö iae bojamui'ajëjo. God-ro ëhi ioro'ioemu ajamuij'ëje. Ëhi jië'ëro na'o bogo jöho huotuhuotovoromo jövajeje. Amo bogo ëhunioho ö'i uëvodoho vuonugo'li hijodeje.

²³ A'i ave jöho God-ro ge'ego na mae jöve. Naehu Corinth amore ö'ië'oromo vuonugode hesi bëhoho naro ö'oromo i'ue bojëmego baejöëni ëhuni bogo ö'odeje. ²⁴ Iae na i'u bojëmi'irode jöho uëve röhu nosi mu hesi bëhoho bogo masijoho riravoromo jemesi öriroho darugo'e jöhuremu bojëmiromo uë'iröhëro: Ëhi ëhi God mae uehorovohëjo. A'i no jemë'o havoromo ajëmijarue ae javue jemë dë sasohëvonövoröhego ë hesi bëhoho jemë iae eni birivoromo God mae uehorovarujego.

2

¹ Amo ö'ië'oromo vuonugo'li hijode hesi bëhoho naro nasi uvodeje: Na bogo röhu maho ö'oromo i'uocho huë vavaenoho bojëmi'ejöjo. ² Na jemesi örيره i'u huë vavaeni bojëmij'ë'oho rahumëro na huë maho bojëmi'ë'o. Jëmëremu huë maho bojëmi'ibejarijoho röhu huë vavaene jëvo'ibejo aho bogo huë maho bojëmi'ibejarije. ³ Na bogo vejö'oho ö'irögoro a'i urimo jemëhu avo'avoho uehorovo'irarije jögoru jajivoromo nugö'öjode hesi bëhoho na bijönegadeje ö'oromo jemesi mu sisë garomo huë vavaeni bae'irodoho. Jemesi jöëni huë maemu

baejë'oho iae maeje. Ëhuni huë vavaeni jemesi jöëni baejë'oho na bijönegamu suri surioho jajivodeje. Ëhesi bëhoho naro jemë ae aho'obëhe mae uehorovëvoromo uvodeje: Jemë'o na'o mu mae gemuoho nimo avohoromo ëhuro huë mae baejarue höjo. ⁴ Röhu na jajivodevare huë vavaene böröme baejë'i nurunurumë'i sisë maro nivë'i jemesi örire jajivodeje bogo ëhuro jemë huë vavaenoho bae'i a'i ga'irarijeho naro jemesi örire uehorovëvo avohaje jevego. Iae ëhuni jajivodeje.

Mu sisë vaejade a hesi sisë Corinth ariböviehu uehorovoromo vuonugo'iröhego Paul-hu uëvade jöhoje.

⁵ Röhu huë vavaene nasi örire barovade aho hu bogo nasi öriroho ë'i a'i ekaresiae ae aho'o jemesi örire mabisemu huë vavaene barovanovadeje. I'u jö uë'irodoho na bijönege. ⁶ Jemë ae aho'o ë a i'u bojamarijoho iae eni jië'leje. ⁷ I'uoho mino'e bojami'i hesi sisë uehorovoromo vuonugoromo ma-ajamiromo biririvo'iröhe jö ma-sanu'oho majahire. Jemë bogo ëhi ë'ë'oho nani hu huë vavaene böröme bae'iramu jovëro ruomoromo taemanovo'ë'e. ⁸ Ëhuni na nege jemëhu hu huë baejarujoho röjahi avohego hu garöhego. ⁹ Rabëni na urimo jöho ave hesi bëhohuni jajivodeje gë'irodëro jemë nasi jöho aho'o ejehë'e jëvego o bogo. ¹⁰ Ae rahuare sisë jemëhu uehorovoromo vuonugë'oho na'o gemuoho ë'a-jeje. Mu sisë rabe na uehorovoromo vuonugodoho mu sisë uehorovoromo vuonugo'irode jië'oho Keriso-are nuniro namiromo jemesi jöëni na uehorovoromo vuonugë'e jeve ¹¹ Satan-ro sareramuiromo baejavuojöëni iae no hesi sareri sareri'e muoho mami'e gavaruëro jië'ëro.

Paul-hu Troas amore hiromo nurunurumade jöhoje.

¹² Röhu naro Troas amore va'odeje Keriso-are jö maho majëhi'irodëni. Va'oromo gavodeje Badaro nasi mu öroho

mabêhe jiovehê'e jiamu. ¹³ Ëhi jiamu ga'irögoro röhu gavode nasi öho Titus jemesirire ö'adoho bogo rovê'e jiamu gagorovo uehore böröme baejodeje. Uehore böröme baeromo amo rajoho jejëmiromo rëmo va'odeje Macedonia sa'are va'iê'ëro.

No Keriso-are gemuore javuê'ëro mu sisê huê vavaene ruahö'öjarue jöhoje.

¹⁴ Röhu no God mabêhe ua'ejo. Rabëni Kerisoro mu sisê'o no'o ruahö'öjavuê'ëro jiê'ëro ëhu'ëro Godro uvajeje no Keriso'o gemu mae javuajë uvoromo söjavuo ujuoho va'ego nimorohê'i jijiharueje. Ëhi'oromo huro Keriso-are jöho no bojamuijê'ëro noro ae majêhibe va'ego ridi mabêhëro rumorovanovobe va'ajeje. Rumorovanovobe va'ego aëro heruomajeje God ëhi jiê'e ae jiajoho. ¹⁵ Noro Keriso-are jöho ëhi baeromo jijihego Godro uvajeje: Ëho Kerisoro nasi örire ridi'e suvuore bojemijanovajë uvoromo vuêvajeje. Vuêvego no Keriso-are jöho ridi manö'e baeromo va'ego mare va'iröhe o sisëre va'iröhe ariböviohuro heruomajeje. ¹⁶ Sisëre va'iröhe ariböviohuro Keriso-are jöho bogo ejahego ë jöhuro ridi sisënö'e ridëmego sisërêjêvo hesije. A'i mare va'iröhe ariböviohuro heromo ejahego jöhuro ridi maëro i'ovëvanovego ëhuro maro raromo hesi jêve. Asê'e ëhi jiê'e mu börömo vae'iröhoho rahuo eni javue. ¹⁷ Ae göehu göehu aho'obêhe ë'aruêhioho no bogo êhioho sarerëmiromo uëvarueje: No eni javuajêjo. Ëhi jiê'e ariböviohuro ijo bajemu uehorovoromo God-are jöho sareri sareri'oho majêhibe jijiharueje. Iae ëhuni uvarueje: No eni javuajêjo. Röhu no bogo êhioho ë'i a'i uhohu'o maemu javuego Godro uövuê'ëro Kerisohu nimaje muohemu vaeromo God-are nuniro atarueje.

3

Paul-mëhu God-are jögoru i'o hesi mu vaejarue jöhoje.

¹ Ęjöho garomo nani jemëro ëma uvo'a'aruje: Paul-ro hesi arijo'ëro hesi ihohu'o hesi aribövi jabesi ihohu'o mami'e nigemadoho röhu maho ëma nigemoromo ë'ajëjo noro uvoröhego: Paul-më God-are mu vae'iröhoho eni jëvavëjo. O ëma uvo'a'aruje: A ioro'iorehu nimaruëhi Paul-mëro nimaruëjo jabesi mu eni jiaje jöho ae göëro jajivego no suroho garomo uvoröhego: Paul-më eni jëvavëjo. O noro Paul-mesi jöho jajivego a ioro'iorohuro suroho garomo uvoruomoröhego: Paul-më eni jëvavëjo. Nani ëhi uvo'a'aruje röhu nomë bogo ëhi jië'e suri surioho nimö. ² Ęhi jië'e suri suriohu'o röromo iae jemë jëve. Kerisoro jemesi ihoho nosi dë vövöbajo'ere jajivahu'ëro ëhu'ëro no jemesi örire böörömo mae uehorovëvarueje. Böörömo mae uehorovëvaruëro javu'ëro ëhuni uvarueje: Nosi mu eni jiaje jö jajiv'e suroho bogo naguajëjo aëro adaho garomo uvoröhego: Paul-më mu mae vaejarue höjo. Ae aho'o suroho bogo adaho ga'i a'i jemesi muohuremu garomo uvoruomo'ë'e: Corinth ariböviehu mu mae vaejarue hesi bëhoho Paul-mëro eni ajëmijë'ëro ëhu'ëro ë'aruëjo. Ęhuni Paul-mesi muoho iae eni jiajëjo. ³ Iae ae aho'obëhe gavö jemë Kerisohu jajivade suri surire jöho val'ëne jëvo'ego. Ęjöho noro bö'areje. Röhu Keriso jöho bogo barigoho jajivo'i a'i God darugo bojamuaje a hesi Aru'ahohuro ëhuro jajiv'eje. O Moses-hu God-are jögoru munë hitahi döre jajivadëhioho bogo ëhioho rori'oho munë döroho jajivo'i a'i jemesi dë vövöbajo'ere jajiv'eje.

⁴ Noro ëhi ajëmijë'ëro Keriso-are mu jemesirire jiajohuni ëhuni God-are nunire riravoromo Keriso-are jöëni biririvoromo uehorovoromo uvarueje: Jemë noehu mu

vaejarue suri ma va'ëne jëvajëjo. ⁵ Bogo nosi simanohuro darugohuro God-are mu vae'iröhoho no eni javuo'i a'i hesi God-ro avohavuë'ëro ëhuro eni javue. ⁶ Huro no avohavuë'ëro ëhu'ëro no hesi jögoru i'o hesi öroho avoho röjëhi'iröhoho no eni javue. Ejögoru i'oho bogo jajivë'e jögoroho jio'i a'i God-are Aru'ahehu bojamuaje jögoro-hoje. Jajivë'e jögoroho ahoromo vuovarueje. A'i Aru'ahohuro i'ovavuaeje.

⁷ Munë hitahire sehoromo jajivë'e jögoru ë hesi muoho rovego aëro ë jöho ahoromo vuovajeje röhu ë jögoru barovade majare evare God-are aji böröme a nunire rovadeje. Rueromo vuorövobe va'adeje röhu Israel rajoho Moses-are nu ano'o hesi ajoho bogo ga avoho'i ma-ga burutimoruomadeje. ⁸ Ehuni birivoromo uvo'a'anue: God-are Aru'aho hesi muoho rovë'ëro ëhu'ëro ë mu hesi ajohuro aji mamioho iosiramiromo bogo bise'o vadu'oho ruenövo'ajëjo. ⁹ Jögoru mami hesi muoho rovego aëro heromo ë jöho ahoromo jö sisë God-are nunire baejarueje. Röhu ë hesi muoho aji'e jiadeje. Ehuni birivoromo uvo'a'anue: Jögoru i'o hesi muoho rovego aëro ë jöho ejego jabesi jö sisëho barëjëhajëro jië'ëro ë mu hesi ajohuro mu mami hesi ajoho iosiramiromo bövi mae höjo. ¹⁰ Aji mamioho börömo ajivadoho jaruvoho bogojianove aji i'ohuro rueromo börömo mae ajivoromo ruahö'öjë'ëro. ¹¹ Vuorövobe va'oröhe muoho iae aji'e jiadeje. Ehuni birivoromo uvo'a'anue: Ioro'ioremu jioröhe mu hesi ajoho börömo mae höjo.

¹² Mu i'ehu ioro'iore gemu jioröhego dë sasohoromo uvaruohuni ehuni no biririvo avohoromo jöho ma-samae majëhijarueje. ¹³ Samae majëhiromo Moses-hu hesi aji gurihjadëhioho no bogo ëhioho nosi aji'e jöho gurihjarueje. Ehesi bëhoho Moses-ro hesi nu ano'oho niögëro riogivorovoromo gurihijadeje Israel rajoho jaburo bogo

muebe'öromo garöhego ajoho vuorövo va'oromo barëjego. ¹⁴ Röhu Israel rajoho hia'i biririro jabesi simanoho sisërëjêhadeje. Jaruvohu'o ëhi gemuohoje. Jögoru mami adahamu hejë'iroho Moses-hu hesi nu ano'o hesi aji riogivorovadëhi jabesi uehoroho ëhi riogivorovobe rovë'ejö. Èhesi bëhoho jabumë Keriso bogo ma uehorovarueje röhu huro gemuëro riogivahuajoho jiovahuajeje. ¹⁵ Io'o. Jaruvohu'o Moses-are jögoru adahë'iroho jabesi uehoroho riogivë'e maeje. ¹⁶ Röhu jabumë ae rahu huotorovoromo Bada mae uehorovë'iroho evare uehoro riogivëhadoho iae jiovëho'ë'e. ¹⁷ Röhu Bada hesi bëhoho God-are Aru'ahoho uave. Badare Aru'ahëhu dinö'e dinö'e jië'iroho öri mare jijihö'iröhoho iae jiovahuë'eje. ¹⁸ Èhu'ëro jië'ëro no Christian ae aho'obëhe nosi nu ano'o bogo riogivahuë'ëro majaehu aririre bijiohego gavaruëhi ëhi Badare ajoho aririro gavanovoromo ëho uehorovo avohoromo gorosovoromo hu jiajëhi ëhi javuobe hesi ajoho gö'o gö'o baebe va'arueje. Badaro ëhi ajivavuajeje. Bada hesi bëhoho God-are Aru'ahoho uaromo ë'e.

4

Aji mu mabëhe baejë'ëro ëhuni Paul-mëhu biririvoromo mu vaejare jöhoje.

¹ Èhi jië'e aji'e muoho God-ro noni vavaenimoromo bojamuijë'eje. Èhuni bogo u'uhoromo vuonugo hesi javue. ² Gurihijë'e javoji'e mu sisëho bijönaguego bogo vaejarueje. Sareri'e muoho bogo vaeromo God-are jöho huotuhuotovoromo majëhijarueje. A'i God-are jö maho sama'e huruoho majëhiromo hesi nunire riravoromo mue vaeromo nosi arijo'arije ae aho'obëhe röjahirovarueje jabesi uhure uehorovoromo uvojöro: No ma-mae javuajëjo. ³ Keriso-are jö maho noro iae sama'e majëhijarueje röhu ë jö hesi bëhi tugohëhë'oho sisëre va'iröhe aribövi

jabesi örohemu tugohëhë'eje. ⁴ Ëhesi bëhoho Keriso bogo ma uehorovarue aribövioho ave sa'a hesi börömo-huro jabesi uehoroho tugohëhë'eje jö ma hesi ajohuro ajivëvego Keriso-are ajoho garuomojöëni Keriso hu God jiajëhi ëhi jië'ego. ⁵ Bogo nosi jöho majëhi'i a'i ae majëhiromo uëvarueje: Iesu Keriso hu Bada höjo. Nomë Iesuare jöëni jemesi mu vaejëharue aribövie javuajëjo. ⁶ Keriso-are jö majëhijarue hesi bëhoho ni'i'ivadiroho God-ro uvade höjo: Ramoramoho ajivëjo. Ëhi uvade ahuro nosi dë vövöbajo'oho ajivavuadeje noro hesi aji mahemu Keriso-are nu ano'ere garuomoröhego.

Paul-mesi sino haho'e u'uhëvadeje. Huë vavaene baejareje röhu God mae uehorovë'ëro biririvoromo mue vaejareje. Ëhesi jöhoje.

⁷ ËGod-are aji maho nosirire u'uhë'e rama gagore jianovajeje ëhuro noro garöhego daruge aho'o bogo nosirehu jio'i hesi God-are örire jioromo rovego. ⁸ Majae ëhi huë vavaene böröme bae'i arijarueje. Röhu bogo ijumavuo barëjë'eje. Öre nahoromo uehore gö gö bae'i arijarueje. Röhu öroho iae biroharueje. ⁹ Ae aho'obëhe sisë vaejavuoruomajeje. Röhu God bogo vuororamuijë'eje. Aëro anaguo'i arijarueje. Röhu bogo ma anaguë'eje. ¹⁰ Iesuhu vi'ehi baeromo guomadëhi majae ëhi no'o sa'a sinore ëhi vi'ehi baeromo vuovo'ië'obe va'arueje God-ro nimë'ëro noro garöhego Iesuare darugoho nosi sinore jiego. ¹¹ Majae ëhi ave sa'are raromaruevare evare Iesuare jöëni vuovo'iröhëro raromarueje God-ro nimë'ëro noro garöhego Iesuare darugoho nosi sa'a sinore jiego. ¹² Ëhu'ëro jië'ëro noehu Keriso-are jö majëhijaruoho vuovo öriro muoho vae'i a'i jemë ë jöho heromo i'ovo örire jëvajeje.

¹³ Röhu God-are surire jajivoromo uövuë'ėje: Na mae uehorovode höjo. Ęhuni jöho jövode höjo. Ęaehu jajivadēhi no'o ēhi gemuoho mae uehorovē'e raromarueje. Mae uehorovoromo Ęhuni jöho atarueje. ¹⁴ Atarue hesi bēhoho no garomo uvarueje: Bada Iesu ajamamu ri'öjade aho God-ro no'o ēhi ajamui'iramu ri'ö'ejarējo Iesu'o gemu mae javuë'ëro. Ri'ö'iramu jemē'o gemu mae hesirire söjavuo va'a'ajējo. ¹⁵ Ęmuoho aho'obēhe nosirire rovaje hesi bēhoho Ęhuro God-ro ae aho'o huë baeromo ajēmiromo dē vövöbajo'e huotovēhobe va'ego ae aho'o hu rajahi avohego hesi ihoho dö maro jioröhego.

¹⁶ Ęhuni no bogo u'uhoromo muoho vuonugo hesi javue. Nosi sino haho'oho sisērējavuobe va'irögora a'i nosi aru'ahoho majae ēhi i'ovavuobe va'ajeje. ¹⁷ Nosi huë vavaenoho ma-bisemu baeromo ma-burëro barē'iröhoho jio'i röhu ē huë vavaenohuro Ęhuro ijönö aji ma-mabēhe ioro'ioremu bae'ejo. Huë vavaenoho ma-bise'ego bogo uehorovo'ejo. A'i ajoho börömo mae jio'ē'e. ¹⁸ Nunehu ga'amaruoho bogo nuroho vae'i a'i nunehu bogo ga'amaruoho nuro vaejē'e raromarueje rabēni hesi bēhoho nunehu ga'amaruoho Ęho majae ma-bunemu jioromo barē'i a'i bogo ga'amaruoho Ęho jiemu jio hesi jiē'ego.

5

Vuovavuë'oho no maro raromo'iröhe jöhoje.

¹ Iae no garomo uvarueje: Nosi sa'a sinoho ma-jahuri raromarue javu va'ēnoho Ęho sisērē barējē'oho God-hu nugahuade javu maho nosi jio'a'ajējo. Bogo aho övoho avoho'i hesi God-ro bamahuë'e höjo noro Ęho baeromo ö'idöre ioro'ioremu raromo'iröhego. ² Avevejö'oho vavaenimoromo hara'uē'i muebejarueje ö'idöre jiaje javuoho baeromo Ęhuro niögunö'e aegorovo'iröhēni. ³ Niögunö'e aegorovē'oho bogo niögu rumo'oho Ęma

raromo jijihanovo'ejo. ⁴ Sa'are ma-jahuri raromarue nosi javuore raromaruevare evare vavaenimo avohoromo hara'uarueje. No vavaenaguaje hesi bēhoho bogo niōgu mamioho boremi'ō'i naguajohunioho bogo ēhunioho vavaenimo'i a'i God-hu bojamui'irōhe niōgu i'ohuro dōre aegorovego ēhuro raromemu raromo'irōhe muohuro sisērējavuobe va'aje muoho ruahō'ōjego barē'i i'e javuorōhego. Ēhuni vavaenimarueje. ⁵ Rōhu hesi God-ro no avohavuadeje noro ēhi i'e baerōhego. Avohavuoromo hesi Aru'aho maho suvuore bojamuijē'eje noro uvorōhego: Iae mae-ējo. Hesi Aru'aho bojamuijadēhi suvuro vituoho ēhi bojamui'iramu ma-mabēhe bae'ejarējo.

⁶ Ēhuni majae ēhi no dē sasohoromo biririvarueje. Rabēni no gavaruoho nosi sino haho'ere raromaruoho ēhuro Bada'o gemuoroho bogo raromarueje. ⁷ Bada mae uehorovoromo raromo jijiharuoho bogo hu garomo ēhioho ē'arueje. ⁸ Amo noro dē sasohoromo biririvarueje. Dē sasohoromo biririvē'i uvarueje: Nosi sinoroho bogo raromo'i Bada'o gemu mae raromē'oho ēho iae maho hōjo. ⁹ Rōhu no sinore raromē'oho o bogo raromē'oho ēho bogo uehorovo'i a'i nosi uehoroho ē gemu bamarueje noro muoho avoho vaejego Badaro göromo nimorohorōhego. ¹⁰ Huhu nimorohorōhego vaejarue hesi bēhoho no ae aho'obēhe Keriso-are nunire riravo'ejo no ae gemu gemu sinehu raromoromo mu mae o sisē vaejarue ēhi jiē'e manaho baebe va'irōhēni.

Kerisohu no buore vaejavuoromo God-are gemuore bamavuade jō Paul-mēhu a majēhinōvare jōhoje.

¹¹ Hesi nunire riravo'irōhohuni ēhuni Bada juhuonamiromo a jabesi simanoho huotovēho gavarueje jaburo

hu mae uehorovoröhego. No ëhi mae ë'aruoho God-ro no gö barëjê'eje. Röhu na uehorovoromo uve: Nani jemë'o jemesi dë vövöbajo'ëro ma-va'orahoro gövuaruje höjo. Ëhi jië'o ho iae na nege. ¹² Noehu mae ë'ego God-hu gövuaje jöho uëve röhu nadi uvore: Paul hesi arijo'ëro hesi ihohu'o hesi aribövi jabesi ihohu'o mami'e nigemadoho röhu maho ëma nigemoromo ë'ajëjo noro uvoröhego: God-are mu vae'iröhoho eni jëvajëjo. A'i ë jöho jajivode hesi bëhoho ëhuro jemë nosi jöëni nimoroho'irarijeko. Nimorohoromo he'irarije aehu nosi jö sisë atoruomamu hejë'o ho jö mana uë'irarijoho jemesi örire jioröhego. Nosi jö sisë atoruomaje aribövioho dë vövöbajo'oho bogo nimorohë'e ato'i a'i ma-sinoremu nimorohë'i atoromo nosi jö sisëho atoruomajeje. ¹³ Aehu uvaruoho: Paul-mëro simane sisërëromo muoho vaejarue hö uvaruoho no God-ni ëhi jië'e muoho vaejarueje. O simano mae javuego mu vaejaruoho ëho jemesi jöëni ëhioho vaejarueje. ¹⁴ Ëhesi bëhoho Kerisoro no dë vövöbajo'e aho'o uehorovavuajeje. Ëhuremu no uehorovoromo bogo nosi jöënioho a'i God-are o aribövi jemesi jöëni uehorovoromo muoho vaejarueje. Iae no uehorovoromo uvarueje: Ae gemuëro ae aho'obëhëni guomade höjo. Urimo ae aho'obëhe no mu sisëmu uehorovaroho röhu Kerisohu guomadohuro ëhuro ae aho'obëhe no'o ëhi vuovavuanovamu nosi mu sisëho barëjahuë'e höjo. ¹⁵ Kerisohu ae aho'obëhëni guomade hesi bëhoho no ave sa'are raromarue ariböviohuro ijönöho bogo nosi sinemuoho uehorovoromo raromo jijihoi noni guomoromo ri'öjade aho uehorovoromo raromo jijihoi'iröhego. Iae ëhuni hu guomade höjo.

¹⁶ Ëhi jië'ëro aehu uehorovaruëhioho no ijönöho bogo ëhioho uehorovoromo uvo'ejo: Ëaho mae o sisë höjo. Urimoho aehu jabesi ma-uehorovaruëhi no'o ëhi ue-

horovoromo uvonövareje: Iae Keriso ëhi ëhi jië'e ae höjo. Röhu jaruvoho no bogo ëhioho uehorovarueje. ¹⁷ Èhu'ëro jië'ëro ae rahu Keriso-are ae gemuoho javuë'o ho no i'e javuajeje. Mu mamioho barëjahuo'i mu i'e rov'eje. ¹⁸ Èmuoho aho'obëhe hesi God-ro avohahuadeje. Huro Keriso nugö'öromo ëhuro buore vaejavuoromo hu'o no'o aevoromo maro raromareje. O mue bojamuadeje buore vaejavuade jöho majëhijego aëro heromo ejahoruomoröhego. ¹⁹ Jöho aviëhije. God-ro Keriso-are dë vövöbajo'o uhure jioromo mue ajamiromo ëhuro ae aho'obëhe nosi sisë hesi i'uoho bogo uehorovahuo'i buore vaejavuade höjo. Buore vaejavuoromo buore vaejavuade jöho bojamuade höjo noro majëhibe jijihoröhego. ²⁰ Èhu'ëro jië'ëro no Keriso'o röromo jö majëhijarue aribövie javuë'ego God-ro jöho bojamuiromo uövuego no ae dinëmarueje. Keriso-are jöëni ae uëvarueje: Buore vaejavuade jöho eromo God'o gemuoro huë mae raromohëjo. ²¹ Keriso hu mu sisëho bogojiadeje. Röhu God-ro nosi sisëho hesi örire bojamamu baejadeje ëhuro no Keriso-are ae gemuohuro javuë'ëro God-ro nosi ihoho avohavuego hesi nunire ma-mae riravoröhego.

6

¹ No God'o gemu mae mue vaejaruëro javuë'ëro no naguaje jöho jemesi örire majëhi'irögoro ë'ö jemëro ëhi ë'irarijego. God-hu huë baeromo bojëmade jö maho mu maho nadi ëma baeromo boremi'ö'i ma-avoho ma'enore. ² God-are surire jöho jajivoromo ëhi uvë'eje:

God naehu huë baejëvo'irode majaho rovamu evare na jemesi jöho ejëhode höjo.

Jemë maro bamëvo'irode majaho rovamu evare na ajëmi-jode höjo.

God-ro ëhi majahuijadeje. Röhu ë hesi bëhoho gare. God-hu huë baejëvo'i uvade majaho jaruvoje. Maro bamëvo'i uvade majaho jaruvoje.

³ Paul na'o nasi ariböviohu'o noehu God-are mu vaejaruoho ë muoho iho sisë hö uvë'oho no bijönague. Èhuni nosi muoho bogo sisë'ioho vaejarueje aëro ëho garomo sisë'i uehorovoromo rireromojöëni. ⁴ A'i God-are mu vaejarue ariböviehu ë'aruëhi ëhi mue aho'o a nunire avoho vaejarueje. Huë vavaene mu sisë gö gö rovë'oho biririvo avohoromo riravarueje. ⁵ Aehu hisuebijavuë'oho savoji gagore io'amavuë'oho muorovamui' juhijavuë'oho ma-birivarueje. Noehu i'u'e mu vaejë'oho röho dere bogo momorö'öjë'oho i bogo ue'ahë'oho ma-birivarueje. ⁶ Biririvoromo mu mahemu uehorovoromo Keriso-are jöho mae garomo a jabesi mu sisëho maga taemoromo ae huë baejëvoromo God-are Aru'ahoho baeromo ae dë vövöbajo'e aho'o uehorovëvoromo ⁷ God-are jö maho majëhiromo hesi darugoho röjëhijarueje. Èhi'oromo God-are mu vaejarue ariböviehu ë'aruëhi no ëhi a nunire mae vaejarueje. Mu mae vaeromo ëhuro Satan-hu no'o muorovë'oho övo göhuro tugohë'i övo göhuro mana muorovamijarueje. ⁸ Aëro rajahuinövo sivaguonövarueje. Nosi ihoho ba'obuenövo ba'oijiomonövarueje. Aëro ma-uvarueje: Paul-më sareri'e aribövie jëvajëjo röhu ma-jö maemu atarueje. ⁹ Aëro uvarueje: Paul-më iho rumo'e aribövie jëvajëjo röhu ae aho'obëhe nosi ihoho iae heruomajeje. Aëro uvarueje: Vuovëvo'ië'ajëjo röhu bogo vuovo'i iae biririvoromo raromarueje. Aëro uvarueje: Sisëni i'uoho baejarue höjo röhu bogo vuovavuajeje. ¹⁰ Aëro uvarueje: Huë vavaene baejarue höjo röhu majae ëhi nimoroharueje. Aëro uvarueje: Bövi bise'o rumo'e jëvajëjo röhu noro ae aho'o ajëmijego Keriso-are bövi bise'o maho baejarueje. Aëro uvarueje:

Rabe rabe bogojävajëjo röhu bövie bise'e aho'o nosi örire eni jië'eje.

¹¹ Corinth amo rajomë nosi simanore dë vövöbajo'ere jöho ma-sama'e huruoho majëhijë'e javue. Nosi dë vövöbajo'e aho'o jemesi örire bojëmijë'e javue. ¹² No jemesi öriroho bogo uehorovëvoromo vuonugë'e jemëro nosi örire uehorovavuoromo vuonugavuanovë'e jëve. ¹³ Vavuehu aboji harihu'e jö majëhijaruëhi ëhi naro jemë uëve: Jemëro mana ëhi dë vövöbajo'e aho'o nosi öroro bojamuirëjo.

Christian ariböviehu God rumo'e aribövi jabesi uehoro bogo baeromo jabu'o bimuvorovo'iröhe jöhoje.

¹⁴ God bogo ma uehorovarue ariböviohu'o gemuoroho nadi bimuvoromo uehore gemuoho baere. Jabesiroho hahagu jio'i jemesiroho hahaguje. Na mu mahu'o mu sisëhu'o mu gemuohoje o hahagu hahaguje. Hesi hahagu hahaguje. Na ajohu'o ramoramohu'o gemuohoje o hahagu hahaguje. Hesi hahagu hahaguje. ¹⁵ Na Keriso'o Satan'o jöe gemuoho uehorovarueje o hahagu hahagu uehorovarueje. Hesi hahagu hahagu uehorovarueje. Na God mae uehorovarue ariböviohu'o God bogo ma uehorovarue ariböviohu'o jöe gemuoho uehorovarueje o hahagu hahagu uehorovarueje. Hesi hahagu hahagu uehorovarueje. ¹⁶ Na God-are osa börömoju'o sareri'e vörö'e inömoju'o gemuohoje o hahagu hahaguje. Hesi hahagu hahaguje. Röhu no God darugo'o hijaje a hesi osa börömoju va'ëne javue. Ëhesi bëhoho God-are surire jöho ëhi uvë'eje:

God naro jabesirire hiromo jabu'o juvo'ejöjo.

Na jabesi Börömoju jevo'i jabumë nasi aribövie jioruomö'ajëjo.

¹⁷ Ëhuni Badaro uvajëjo: Jemëro jabumë gorëvoromo jemesi hahagu raromohëjo.

Sisëho nadi gavanovohëjo.

Ëhi ë'ë'oho naro jemë rajëhiromo baejëvo'ejëjo.

¹⁸ Baejëvo'iramu na jemesi Vavue jevo'i jemë nasi aboji harihu'e jëvo'ajëjo.

Bada mu bövi bise'o eni jië'e ahuro ëhi uëvajëjo.

7

¹ Nasi ö mueno'e God-hu ëhi mae vaejavuoröhëni uövuadohuni ëhuni mu sisë aho'obëhe vae'amego ëhuro sino haho'o dë vövöbajo'o sisërëjavuajoho ë'ego no ëho goro'i God gemu böromoho hö uehorovoromo mu mae gemu vaeromo avoho raromo'iro.

Corinth ekaresiaehu mu mae vaejamu Paul-hu heromo nimorohade jöhoje.

² Jemesi dë vövöbajo'e aho'o nosi öroro bojamuire. Nomë aho bogo sisë'ioho vaejëvë'e javue. Aho bogo ijumëvë'e javue. Jemesi bövioho bise'oho bogo sarerisareriëmiromu ujuohëhë'e javue. ³ Ëjëho na bogo uëromu ë'e: Jemë a sisë jëvajëjo. Na mami'e uëvodeje: Jemë nosi dë vövöbajo'ere jëvajëjo ëhuro no biririvoromo raromë'oho o vuovavue'oho jemë'o no'o gemuoro javuoröhego. ⁴ Na jemesi örire mae uehorovëvo avohajeje. Jemesi jöëni sisë maro nimoroheve. Iae no huë vavaene aho'o javue röhu na herove nasi dë vövöbajo'ere huë sanue rue avohoromo sasohevo'ego.

⁵ Iae no Macedonia sa'are rueromu uvareje: Nosi dë vövöbajo'oho sanuovavuo'ajëjo röhu bogo. A'i huë vavaene aho'o nosi örire ruenövohijo. Gahijo anaguo biraguo'e vae'i ari'ego. Nosi uhure juhuone rojomohijo.

⁶ Röhu God-hu huë vavaeni sanuamuijaje ahuro jië'ëro Titus nugö'öjamu rovadohuro ëhuro no sanuamuamu

biririvavuadeje. ⁷ Röhu bogo huhu rueromo sanuamuijadohuremu jio'i a'i Titus-hu jemesi örire huë sanu baejade jöho no hejamo ehuro God-ro nosi dëho sanuamuijadeje. Huro rueromo uövuadeje: Corinth ariböviohuro nöro ga'i nimohijajo. Jabesi sisëni vavaenimohijajo. Nöruare örire ajami'i nimohijajo. Iae ehuni avevejö'oho na nimorohevo avohe.

⁸ Naro urimë'i uru'ö jöho jajivoromo nugö'öjamu jemëro garomo huë vavaene baejarijeje. Iae ëhi ë'odeje röhu na bogo uehore gö baeromo uvajeje: Uru'ö jöho rabëni jajivode höjo. Röhu urimo na uvodeje: Na rabëni jajivode höjo. Na gavajoho jemë huë vavaeni baejarijoho ëho majae ma-bisemu baeromo barëjadeje. Ehi jie röhu iae baejarijeje. ⁹ A'i jaruvo na jö jajivodoho dë mae jeve bogo vavaeni bojëmijodohuni a'i jemëhu vavaeni baeromo ehuni huotorovoromo avoho uehorovarijohuni. God-hu nimaje ëhi jië'e vavaenoho baejarijeje. No bogo ehuro jemë sisë vaejëvareje. ¹⁰ Ae rahu God-hu nimaje ëhi jië'e vavaeni baejë'ohuro ehuro ja huotorovoromo avoho uehorovoromo maro hi'a'anue. Avoho uehorovoromo avoho hijë'oho bogo ë hesi jöënioho vavaenimo'anue. A'i sinemu uehorovoromo vavaeni baejë'ohuro ehuro ma-guomo'a'anue. ¹¹ Röhu gare. God-hu nimaje ëhi jië'e vavaeni baejarijohuro ehuro ave mu maho rovadeje. Jemesirire jiade mu sisë ma-nunëremu gavarijoho vuonugoromo aho'i uehorovarijeje. Övo uno'e ma-maemu jëvajoho röjehi'i nimarijeje. Mu sisëhuni dë vörönëgadeje. Ehesi i'uohuni juhuonivarijeje. Nasi jöëni vavaenimarijeje. Muoho avoho'i nimarijeje. Sisë vaejade aho i'ue mana bojami'i nimarijeje. Iae no gavö jemë ë mu sisë avoharijoho ma-mabëhe jio'ego.

¹² Ehu'ëro jiël'ëro iae na uru'ö jöho jemëni jajivodeje röhu na mu sisë vaejade aho bogo uehorovoromo sisë

baejade aho bogo uehorovoromo jajivo'i a'i naehu jajivode hesi bëhoho jemëro God-are nunire riravoromo garomo uvo'irarijego: Iae no Paul-mesi jöëni uehorovo avoharue höjo. ¹³ Jemëhu nosi jöëni uehorovarujohuro ëhuro no sanuamuijamu birire baejë'e javue.

Birire baeromo gavare Titus nimorohamu gagorovo no'o nimoroho avohareje ë hesi bëhoho jemë ae aho'o hu ajamamu hesi dë sasohahadohuni. ¹⁴ Èhesi bëhoho urimë'i naro jemesi jöëni nimorohë'i jöe bisemu Titus-are örire majahiromo uavodeje: Corinth aribövioho mu mae vaejarue höjo. Èhi uavamu hegorovo Titus-ro ö'oromo gavade jemë mu mae vaejamu gagorovo vuonorö'ö rueromo uevadeje: Paul ja Corinth amo rajo jabesi jöho mae uevane höjo. Jaehu uevanëhi Corinth aribövioho ëhi jië'e mu maho vaejamu gëvode höjo. Èhi uevamu hegorovo na javojoho bogo bae'i mae jevadeje. Noehu Corinth amo rajo jemesi örire jöe aho'o ma-maemu majëhinövarëhi ëhi Titus-are örire jö mae majahijareje. ¹⁵ O Titus-ro jemesi örire dë vövöbajo'e aho'o uehorovëvajeje. Èhesi bëhoho hu jemë gëromu simanoro vaejë'lëro uvajeje: Naro Corinth amore va'amu amo rajohuro juhuonivoromo butubutumoromo jejemiromo ae aho'obëhe nasi jöho gemu ejehare höjo. ¹⁶ Èhu'ëro jië'lëro na uvajeje: Naehu nimaje muoho ae aho'obëhe jemëro majae ëhi vaejarue hö uvoromo nimoroheve.

8

Corinth ekaresiaehu rabëni öve sasohoromo bövie bise'e a bojëmi'iröhe hesi jö bëhi Paul-hu jajivadohoje.

¹ Röhu nosi ö mueno'e no nague Macedonia sa'a rajo ekaresia jabesi jöho jemëro ga'irarijego. Macedonia sa'are ekaresia God-hu huë baeromo ajëmamu

jabuhu ë'are jöho no majëhi'ie'ö. ² Macedonia ekaresi-aho jabumë huë vavaene börömo böröme baeromo sisë'i raromareje. Iae sisë'i raromareje röhu evare majare nimoroho avohareje. Nimorohoromo ëhuro bövie bise'e biseharihe jëvadoho röhu öve sasohëvamu suvuore bogo bise'o vadu'oho God-are örire i'imamijareje. ³ Jaburo rabe rabe jëvajoho i'imamiromo röhu gö'o döre mareje. Ëhi'amu gëvë'ëro na ë jöho jemë majëhije. Jabesi nimoromo ri'öromo ⁴ dinamuiromo uövuareje: Uövüego no jemë'o bimuvoromo God-are aribövie Judea raromaruoho ajëmi'irarëjo. Ëhi uövuë'oho huë mae javuo'ajëjo. ⁵ Noro uehorovoromo uvareje: Jabumë ma-moniemu i'imamui'ajëjo. Ëhi uvareje röhu bogo ëhemuoho ë'areje. A'i urimo jabesi dë vövöbajo'oho Badare örire bojamirovoromo evare God-hu nimajëhi nosi örire bojamirovareje. ⁶ Ëhi'amu gagorovo noro Titus uavareje huhu jemë'o hiromo mu aevadëhi huro röhu maho ö'oromo ëhi ajëmego jemëro ë huë baejarije mu mabëhoho röhu maho vaeromo barë'irarijego. ⁷ Röhu jemë mue aho'obëhe vae avoharujeje. Jemë God mae uehorovo avoharujeje. Jöho mae ato avoharujeje. Simanëro mae ga avoharujeje. Mue bövie bise'e ajamui'i nimo avoharujeje. Nosi örire uehorovavuo avoharujeje. Ëhuni no nague jemëro ë huë bae'irarije muoho ëhu'o vae avoho'irarijego.

⁸ Na bogo darugo'e jögoroho jemesi öriroho bojëmi'i a'i aribövi ioro'iorehu ajëmi'i nimo avohare jöho naro majëhiromo jajivodeje ga'irodëni jemë ma-döhemu ae uehorovëvego o uhohu'o uehorovëvoromo huë baeromo ajëmijego. ⁹ Nosi Bada Iesu Kerisohu huë baeromo ajamuade jöho iae jemë'o uehorovarujeje. Hesi örire börömo mae jiadeje röhu jemesi jöëni vuonugoromo rueromo bövi bise'o rumo'e hijadeje ëhuro hu bövi bise'o rumo'ëro

jië'ëro ëhu'ëro jemëro aru'aho'e mue bövie bise'e bae avoho'irarijego.

¹⁰ Nasi uehoroho jemë diehi ë'ego marëjëvo'iröhe öroho aviëhije. Vaduni göho jemëro urimo ë suvuro muoho aevoromo vaejamu a ioro'iorohuro ijonö aevareje. Jemëro urimo ë muoho vae'i nimamu a ioro'iorohuro ijonö nimareje. ¹¹ Jaruvoho ë mu vituoho vae barëre. Jemëhu mu aevo'i börömo bëhi nimarijëhi ëhi vae barë'i nimo avohore. Nimoromo jemë rabe övore jëvajoho ëho bojamire. ¹² Jemë bojami'i nimoromo övore jëvamu bojamijë'oho God-ro uvajeje: Ëho suvuro mae höjo. Övore bogojëvë'oho God bogo uëvajeje: Bojemihëjo.

¹³ Na bogo uve jemëro bövi mae bojëmiromomo ëhuro bogo eni jëvego huë vavaeni'e raromego a ioro'iorohuro ma-samae baeromo nimorohoröhego. Na bogo ëhioho nego'irögoro na nege ae aho'obëhe ma-gemuoho jëvoröhego. ¹⁴ Avevejö'oho jemë moni böröme jëvo'i jabumë bogojëvë'ëro jemëro jabumë ajëmi'aruje. Ëhi jië'oho ijonöho jabumë moni böröme jëvo'i jemë bogojëvë'iroho jabumëro jemë ajëmi'ë'l'ö. Ëhi jië'oho jemë'o jabu'o gemuoho jëvo'ë'e.

¹⁵ God-are surire jöho ëhi gemuoho jajivoromo uvë'eje: Bövie gagovade aho i vituoho bogo rune vaejade höjo. Bisemu gagovade aho hu ie eni jiade höjo.

Titus o ae gö niö'i Corinth amore va'oromo ajëmiromomo suvure gagovo'iröhe jöhoje.

¹⁶ No God-are örire huë mae uavö. Rabëni hesi bëhoho huro Titus-are dë vövöbajo'oho huotovahë'ëro noehu jemë ajëmi'i nimarüëhi Titus'o ëhi ajëmi'i nima-jeje. ¹⁷ Nimë'ëro huro jemë ajëmijöro noro ua gavamu

hegorovo ejahuadeje. Ejahuoromo röhu ajëmi'i nimo avo-hamu ëhuni hesi uvadeje jemesirire ö'iröhëni. ¹⁸ Röhu Titus'o gemu mae va'iröhego nosi ö göho nugö'öjö. Ëahuro God-are jö maho ma-mae majëhibe juvajeje. Ëhuni ekaresiae dinö'e dinö'e jio'amajohuro hesi örire rajahiruomajeje. ¹⁹ Röhu gö'o ekaresia ariböviohuro ë aho baeruo-madeje bövi bise'o bogojië'e aribövi jabesi suvuoroho noro baejëhoromo va'ego evare huro no'o gemu mae ö'oröhego. Ësuvuoro mu hesi bëhoho Badare ihoho mamabëhe jio'i o ae aho'obëhe göröhego nomë huë baejëvo'i naguego. ²⁰ Huhu Titus'o va'iröhego noehu nugö'öjarue hesi bëhoho aëro uvojöëni: Moni böröme sisë'i muebejarujëjo. ²¹ Iae no nague muoho Badare nuniro avoho vaeromo röhu ëhi a nuniro avoho vae'iröhego.

²² Titus'o ë ö göhu'o rëmö'öromo ö göhu'o nugö'öjö ë ae niö'iohu'o gemu mae ö'oröhego. Urime'i ë ahuro Keriso-are muoho ajëmi'i nimo'ego no gabe ruenövareje. Röhu jaruvoho hu börömo bëhe ave muohu'o jemë ajëmi'i nimajeje jemesi örire mae uehorovëv'ëro jië'ëro. ²³ Titus hu na'o bimuvoromo jemëni mu vaejaje aeje. O nosi ö niö'ioho jabumë ekaresiaehu rëmö'öjare aho jëve. A maëro jëv'ëro Keriso-are ihoho dö maro ajio jië'eje. ²⁴ Ëhuni ë ariböviohuro ö'ego jemëro mae rajëhijego jaburo uvo'i: Corinth aribövioho huë baejë'e aribövie jioruomajëjo. Ëhu'ëro Paul-mëro jabesi jöho mae nimoronimorohë'i majahuijare höjo. Jabumë ëhi uehorov'ë'oho ekaresiae aho'obëhe jemesi jöho heromo uvoruomo'ë'ö: Paul-mëro Corinth aribövi jabesi jöho mae atare höjo.

9

Christian ioro'ioro jabesi örire huë baejëvoromo moni bo-

jëmi'iröhe jöhoje.

¹ God-are aribövi ajëmi'irarije muoho iae jemë gavarujeje röhu na diehi jïë'e jöho jajivoromo majëhijego gare.

² Na gëvajeje jemëro ajëmi'i nimego. Ëhuni bogo jajivo'ejo. Jemë nimarujoho naro Macedonia sa'a rajo jabesi örire nimorohë'i jövoromo uëbe rovë'e jeve: Greece sa'a rajoho jaburo mami'e vaduni göre aevoromo bövi bise'o avoharoho ëhi jëvobe rovë'e höjo. Jemesi jöho ëhi uëvamu hegorovo Macedonia sa'a raje ae aho'obëhe uvareje: Corinth ariböviohuro ajëmi'i nimarüë uvoromo jabu'o ri'öromomo ajëmi'i nimareje. Ëhuni ajëmi'irarije jöho na bogo jajivoromo majëhi'ejo.

³ A'i naro ö mueno'oho rëmö'öje jaburo ö'oromo ajëmego naehu Macedonia rajo uëvodëhi ëhi bövie bise'e eni avoho'irarijego noehu jemesi jö nimorohë'i majëhijaroho bëhi rumo'e jianovojöëni.

⁴ Na juhuoninege ijonö Macedonia sa'a rajehu na'o ö'ë'oho ö'oromo gëvego monioho bogo gagovë'ëro ëhu'ëro ajëmi'irarijoho jemë bogo eni avohë'e jëvego na javoje baejöëni rabëni monioho gagovo'arujë uvoromo mae uehorovëvë'ëro. Jemesi javoji jöho bogo majëhi'ejo.

⁵ Ëhuni na uvodeje: Nasi muoho ëhi höromomo ö mueno'oho uëvodeje: Corinth amoro urimo va'irarijoho jabuhu böjëmi'i uövuare suvuoroho avohorego naro ijonö ö'oromo ga'iröjo suvuoroho gagovë'e jiego. Ëhesi bëhoho suvuoro urimo ajëmiromomo gagovamu eni jïë'oho na ö'oromo jemesi öriroho bogo dinëmi'iramu jemëro bogo övoho i'uhö'i dë vövöbajö'ere nimo avohoromo öve sasohoromo suvuoroho bojamui'aruje.

⁶ Bëhoho aviëhije. Öve i'uhoromo suvuore ma-bisemu bamë'oho i uje bisemu öjë'ëro bisemu gagovaruëhi suvuoro manaho ëhi bisemu bae'a'anue. O öve sasohoromo suvuoro böröme bamë'oho i ujo böröme öromomo i böröme gagovaruëhi suvuoro manaho ëhi böröme bae'a'anue.

⁷ Èhu'e jiaje jemë ae gemuëro gemuëro bojëmi'i dë vövöbajo'ere uehorovarijëhi ëmino'e ëhi bojëmi're. Suvuoro muoho nadi uvore: I'u'e höromo bijöni bijönioho vaere. Aehu nimorohoromo huë baeromo bojëmijë'oho ëhi jië'e aribövioho God-ro nimajeje. ⁸ Huhu bövi mae ajëmi'iröhoho iae eni jië'eje. Ajëmego ëhuro majae ëhi jemë bövie bise'e eni jëvego huë bae'irarije muoho aho'o vae avoho'irarijego. ⁹ Èhi jië'oho suvuoro'e aribövi jioruomajëhi jemë ëhi jëvo'ë'e. Suvuoro'e aribövi jabesi jöho God-are surire ëhi uvë'eje:

Huro suvuoroho öve sasohoromo bövi rumo'e a jabesi örire i'imëmibe va'aje höjo.

Huhu mu ma vaejaje jöho ëhi jiemu jioje va'a'ajëjo.

Jemë ëhi jëvo'ë'e.

¹⁰ Iruno'o ujo ö'ië'iroho God-ro suvuoramuijego öjarueje. Iruno'o ue'aho'ië'iroho God-ro suvuoramuijego gagovoromo ue'aharueje. Iruno'o ujohu'o iruno'ohu'o suvuoramuijaje aho God-ro jemë'o aru'aho muoho bövioho bise'oho suvuorëmi'iramu rae avohëvo'iramu jemesi mu maho bövi mae jiëho'ë'e. Huro ëhi ajëmi'ë'e.

¹¹ Ajëmiromo mae sisë rabe rabe suvuorëminövo'ë'e ëhuro ae huë vavaeni jëvamu gëvë'oho jemëro öve sasohoromo i'imëmi'irarijego. Èhi jië'oho jemëro suvuoroho nosi örire i'imamui'iramu noro ujuoho va'oromo suvuorëmi'iramu ae aho'obëhe ujuohoromo God-are örire huë mae uaruomo'ë'e. ¹² Iae jemëhu ajëmiromo mae sisë i'imëmijë'oho ëhuro ë God-are ariböviohuro rabe rabe bogo eni jëvajoho eni ujuohoruomo'ë'e. Ujuohoromo röhu ëhuro ae aho'obëhe God mabëhe hö ua avohoruomo'ë'e. ¹³ Jemëro ëhi ajëmi'iramu jaburo jemesi suvuoroho ujuohoromo ga'ë'ö jemë uhohu'o mae jëvo'iramu. Èhi gëromo uvoruomo'ë'e: O Corinth amo rajohuro Keriso-are

jö maho bogo ma-jöl'ëremuoho ejaho'i dë vövöbajo'o uhohu'o ejaharue höjo. Ejahoromo huë baeromo öve sasohoromo suvuoroho nosi örire i'imamuiromomo ae aho'o jabesi örire i'imëmiarue höjo. Jemesi jöho ëhi uvoromo God-are ihoho döro bamoruomo'ë'e. ¹⁴ God-are ihoho döro bamoromo uvoruomo'ë'e: God-ro Corinth aribövioho huë mae bojëmi avohoromo dë vövöbajo'oho huotovëhamu öve sasohoromo ajamuiromomade höjo. Ëhi uvoromo jemesi jöëni vavaenimoromo God uaruomo'ë'e huro jemë ajëmiröhego. ¹⁵ Asë'e God hu mabëheje rabëni huro huë baejavuoromo hesi Harihoho nosi örire suvuore börömo bëhe bojamuijë'ëro jië'ëro. Suvuoro börömo bëhe jië'ego no ë hesi jöho bogo ato varijënoho javue.

10

A göëro sarerivoromo uvareje: Paul hu ma-u'uhoromo Keriso-are muoho vaejaje höjo. O hesi sinohemu uehorovoromo vaejaje hö uvamu Paul-hu jabesi jö mana ahëhoromo jajivade jöhoje.

¹ Röhu Paul naro nasi jöho uë'ië'e. Jemëro avo'avoho here. Keriso ma-taemorovoromo sanu'e mu vaenövade a hesi ihore jöho majëhi'ië'e. Aëro jemesi amore raromoromo nasi jö sisë sareri'e atoromo uvoruomajeje: Nöröro rueromo Corinth hijë'oho juhuoni juhuonie hi'i öre gö hijë'oho Corinth aribövi jemesi örire biriri'övoromo darugo'e jöho surire nugö'øjaje höjo. Nörö ëhi jië'e ae höjo. ² Ëhi jië'e ae jiajë uvoruomaje aho naro jemesi örire ave jöho uëve. Avo'avoho uehorovego na ö'oromo Corinth hijë'iroho bogo biriri'övoromo darugo'e jöho majëhi'iro. Darugo'e jö majëhi'irodoho na bijönegoi röhu majëhi'irodoho iae na eni jeve. Ae rahumë nasi jö sarerivoromo uëvë'oho: O Paul-më ma-sa'a hesi muohuremu uehorovoromo muoho vaejarue hö uëvë'oho

ëhi jië'e aribövi jabesi örire naro biririvoromo darugo'e jöho majëhi'irodëro uehorove. ³ Jabumëro uëvarueje: Paul-më ma-sa'a hesi muohuremu uehorovoromo muoho vaejarue höjo. Iae mae. Iae no sa'are raromo jiji-harueje röhu sa'a hesi muoho bogo uehorovë'e Satan'o muorovarueje. ⁴ No muorovë'oho bogo ave sa'a hesi bijo buno'oho ujuohoromo muorovarueje. A'i God-are jöëni bijo bunonö'e hesi darugoho baeromo Satan-are rejoho dadovo'amarueje. Hesi sareri'e jöho mu'uvaharueje. ⁵ Uehore rabe rabe simanore rovego ëhuro döre bamorovoromo God bogo avoho gavarue ëhi jië'e uehoro aehu baro bu'öj'oho noro aho'amarueje. Ahoromo vöröe aho'o bojamiromo a ioro'ioro jabesi simanoho huotovëharueje Keriso-are jöhemu ejaho'iröhego. Ëhi'oromo Satan'o muorovarueje. ⁶ O jemëro Keriso-are jöho ejaho barë'iramu evare ae rahu jemesirire raromoromo Keriso-are jö bogo ejahoruomaje ëhi jië'e aribövioho noehu i'u bojëmi'iröhoho eni javuo'ë'e.

⁷ Bogo gurihijë'e jemesi nunire jiajoho avo'avoho gare. Aehu hesi uehorovoromo uvajoho: Na Keriso-are mu ajamijaje ae jevajë uvajoho ë'ego ëhi jië'e ahuro uehorovo avohoromo uvo'iro: Na bogo nasi sivuoho Keriso-are mu ajamijaje aho jevo'i a'i na Keriso-are ae jevajëhi Paul-më jabu'o ëhi jëvajëjo. ⁸ No Keriso-are aribövie javue röhu göho Badaro darugoho bojamuijë'eje hesi muoho vaeröhego. Darugo hesi bëhoho bogo jemë ijumëvo'i a'i ajëmego jemëro avoho biririvoromo mae uehorovobe va'irarijego. Ëhuni ë mu hesi darugo hesi jöhu'o naehu nimorohë'i jövë'oho ëhu'o jö maëro jië'ëro ijonöho bogo javojego'ë'e. ⁹ Röhu nasi darugo hesi jöho na bogo u'ëjo jemëro uehorovoromo uvojöëni: Juhoninaguojöro jero ëma jajivane höjo. ¹⁰ Ëhesi bëhoho aëro sarerivoromo uvoruomajeje: Paul-hu jö jajivoromo majahuijë'iroho

darugo ma'o majahuijaje höjo. O rueromo no'o hijë'oho hu ma-u'uhë'e aëro jië'ëro bëhi rumo'e jöho jövego hejarue höjo. ¹¹ Èhi sarerivoromo uvoruomaruoho nadi'ego jabumë avoho uehorovoromo uvo'iro: Paul-mëhu öre gö raromoromo darugo'e jö jajivaruëhi jaburo rueromo no'o raromoromo muoho ëhi darugo'o vae'iramü gë'ëjarëjo.

¹² Röhu aëro sarerivoromo uvoruomajeje: Paul-më juhuoni'e aribövïe jëvájëjo. Iae mae. Iae no juhuoni'e ae javue. Juhuoni'e aëro javuë'ëro bogo biriri'övoromo uë'ëjo: Jabesi sivu uehorovoromo jabesi iho nigemarue aribövïohu'o no jabu'o masije gemuoho javuájëjo. No bogo ëhioho uë'ëjo. Èho jaburo göëro gö hesi muoho garomo jabesi arijo'arije mevorovoruomajeje ga'i mae o sisë jëvego. Èhi jië'oho simane sisë'i uehorovoruomajeje. ¹³ Röhu no bogo ëhioho ë'ëjo. Nosi mu maho no bogo iosiramïromo ruëroho numëroho ëma nimoronimorohë'ïoho ato'ëjo. No bogo sarerivoromo uvo'ëjo: Èho God-hu bojamuade muoho höromo nimoronimorohë'ïoho ato'irögoro a'i huhu no bojamuade ë muohuremu nimorohë'i ato'ëjo. Röhu ë muoho bogo öri göremuoho jio'i jemë'o ö'o bæjëvë'e javue. ¹⁴ No jemë bogo bæjëvë'e javuo'ibejo noehu jemë ajëmïjaruohuni nimoroharuoho God-hu bamahuade ënoho iosirami'ibejo. Röhu bogo iosiramijë'e javue. Èhesi bëhoho Keriso-are jöho noro aevo'ïoho ö'oromo majëhijareje. Èhuni no nimoroharuoho iae maeje. ¹⁵ Ae göëhu mu vaejaroho garomo no bogo uvarueje: Noro vaejare höromo nimoronimorohë'i atarueje bogo noehu vaejare muoho jië'ëgo. Röhu no uvö: Jemëro avoho biririvoromo Keriso mae uehorovo'iramü evare God-hu bamahuade ëni jiajëhi ëhi nosi muoho jemesirire tutuvoromo börömo bëhe ri'ö'a'ajëjo. ¹⁶ Ri'ö'iramü noro va'o jemesi dejonörire sa'a ioro'ïoro rajohu'o Keriso-are jö maho majëhibe jijihö'ëjarëjo. Majëhibe jijihë'ïroho

God-hu ae gö mu bojëmamu vaejare öri ari'eroho no bogo va'oromo jabuhu mu börömo vaejaroho garomo uvo'ejo: Noro vaejare höromo nimoronimorohë'ioho ato'ejo. A ioro'iorehu nimoronimorohë'i ataruëhioho no bogo ëhioho ë'ejo.

¹⁷ A'i God-are surire jöho ëhi uvë'eje: Nimorohë'i ato'ië'iroho Badare jöhemu nimorohë'i atorëjo. ¹⁸ Èhesi bëhoho ae rahu jabesi sivu uehorovoromo ae uëvë'oho: No eni javuajë uëvë'oho bogo ëhuro God-are nuniroho maho jioruomö'ë'e. A'i ae rahu Badahu uëvë'oho: Jabumë eni jëvajë uëvë'ohuro ë ariböviohuremu God-are nuniroho maho jioruomajeje.

11

Corinth ekaresiaëro sarerivoromo uvareje: Nani Paul hu bogo apostle maho jio'i ae gö i'o rovaroho ëho apostle maho jio'a-majë uvoruomamu Paul-hu jabesi uehoro ahëhoromo jajivade jöhoje.

¹ Na bisemu simano rumo'e jöho jajivanovo'ië'e. Röhu na nege jemëro nasi jöho bogo bijönimo'i ma-taemorovoromo he'irarijego. Ma-taemorovoromo here.

² Jemëhu he'irarije hesi bëhoho sisëhu jemë baejëvojöëni God-hu avoho muebejëvajëhi naro ëhi jemë muebejëvajeje. Èhesi bëhoho naro vavunö'e jemë muebejëvajeje. Ae gemuehu masuröhego uaromo vavuehu aboji muebejëjëhi naro ëhi ë'ajeje jemë Keriso-are övore bojëmego hesi aribövi mae jioromo hu gemu mae uehorovo'irarijego.

³ Keriso gemu mae uehorovo'irarijego muebejëve röhu na juhuoninege jemë Keriso gemu uhohu'o uehorovarijoho vuonugo'i sareri'e jöho ejëhoromo simane sisërëjëvego rori'o va'ojöëni. Urimë'i sigobehu rueromo Eve sareri sareri'e jö majahijamu mae höromo ejahadëhi jemesi simanoho ëhi sisërëjëvego Keriso vuonugojöëni uëve.

⁴ Naehu ëhi juhuonivaje hesi bëhoho ae göehu ö'oromo Iesuare jö noehu majëhijaroho huotohuotovoromo majëhijego jemë bogo bijönimo'i ëho mabëhe ë'oromo ejarujeje. O God-are Aru'aho baejarijëhioho bogo ëhioho rue'i hesi aru'aho göëro ö'ego bogo bijönimarujeje. O jemë jö mae hejarijëhioho ae göëro bogo ëhioho majëhi'i hesi jöe gö majëhijego jemë ëhu'o bogo bijönimo'i ëho mabëhe ë'oromo ejarujeje. Jabesi sareri'e jö ejëharujohuni ëhuni nasi jöhu'o nadi bijönimo'i a'i ma-taemorovoromo here.

⁵ Ëhesi bëhoho jemëro sarerivoromo uvarujeje: Ëi'orovare aribövioho apostle masijo masije jioruomo'i nöru-are ihoho bogohöjo. Ëhi uvarujeje röhu na uehorovoromo uve: Jabesi ihohuro nasiroho bogo iosiramiro mo taemehë'e höjo. ⁶ Jemë uvarujeje: Nörö ave sa'a hesi vuëvo'e jöe gö gö jövo'iröhoho hu dadivaje höjo. Nani na bogo ëhi jië'e jö jövaje aho jeve röhu na nuni aji'e jöho baejë'e ae jeve. Ënuni aji'e jöho aho'o noro röjëhi'ego jemë masamabëhe ganövarijeje.

⁷ O nani aveho uvarujeje sisë höjo. Naro manaho bogo baejë'e God-are jö maho jemesi örire ëma majëhiromo ëhuro nasi ihoho ba'obuejë'e jeve ëhuro jemesi ihoho nigemë'e jioröhego. ⁸ Ekaresiae gö gö jabesi ijo bajoho ujuohëhoromo ëhuro hinövodeje jemë ajëmi'irodëni. ⁹ Na jemë'o hiromo gavë'oho nasi mae sisë rabe rabe bogo eni jevamu gavë'oho na bogo jemesi öriroho huë vavaenoho bojëmiromo uë gënövodeje. Rabëni hesi bëhoho rabe rabe bogo eni jevajoho Christian ö mueno'ëro Macedonia sa'are jioromo ujuohehoromo jemesi amore rueromo ajeminövareje. Ëhi jië'ëro na jemesirire jiaje maho sisëho bogo ëninëmi'i avo'avoho mueberovonövodeje huë vavaene bojëmijöëni. Ëhi gemuoho ë'onövo'ejo. ¹⁰ Keriso-are jö maho nasi dëreje. Ëhu'ëro na aveho jö mae uëve.

Naehu jemesi maho sisëho bogo ujuohëh'ëro naehu nimorohë'i jövajoho Greece sa'are raromaruje aribövioho ae gemu vadu'oho bogo ahevo'anue. ¹¹ Na rabëni ëhi jië'e jöho uëve. Na na jemë bogo uehorovëvoromo ëhuni jöve. Röhu God-hu gevajoho iae naro jemesi örire uehorovëva-jeje.

¹² Jemë ajëmijajohuni na manaho bogo ujuohajëro ijönöhu'o bogo ujuohëho'ejo. Ëhesi bëhoho i'o ö'are ariböviohuro nimö a ioro'iorohuro ëma uvoröhego: Jabuhu nimorohë'i atarue jöho iae mae höjo. Jabu'o Paul-më'o masije gemuho jëvajëjo. Ëhuni i'o ö'are ariböviehu jemesi bövi bise'o ujuohëharuëhioho na bogo ëhioho ë'ejo a ioro'iorohuro uvoröhego: Ëariböviohu'o Paul-më'o hahagu hahagu jëvajëjo. ¹³ Ëaribövioho bogo apostle maho jioruomo'i ma-sareri'e apostle jioruome. Sareri'e mu vaejarue aribövie jioruome. Huotorovoromo ma-döhemu mu mae vaejarueje aëro gëromo uvoröhego: Iae Keriso-are apostle jëvajëjo. ¹⁴ Ëhi jië'e sareri'e mu vaejaruoho gëromo no bogo majiohavue. Ëhesi bëhoho Satan'o huotorovoromo ma-döhemu mu mae vaejego aëro uvoruomajeje: Aji'e aneraëro ë'ajëjo. ¹⁵ Ëhuni Satan-are mu vaejeharue ariböviohu'o huotorovoromo ma-döhemu mu mae vaejaruoho ëho bogo börömehuje. Jabumë ë sisë vaejaruëhi ëhi sisëro va'o hesi jioruome.

Paul apostle jioromo huë vavaeni baebe juvaje jö huhu nimorohë'i jajivade jöhoje.

¹⁶ Röhu urimë'i jajivodëhi iae na ëhi gemuho ma-jëhi'ie'e. Nadi ae gemu vadu'oho uvore: Paul simano rumo'e ae höjo. Röhu jemëhu uvë'oho: Nörö ëhi jië'e ae hö uvë'oho iae hesije. Simano rumo'e ae

höromo ma-baejevego na'o ma-bisemu rajahirovë'i jajivo'iro. ¹⁷ Na avevejö'e jajivo'ië'aje jöho bogo Badahu ni-majëhi jië'e jöho jajivo'i a'i simano rumo'e aehu ataruëhi ëhi jajivo'ië'e rajahirovo'irode bëhoho na jevajë uvë'ëro jevë'ëro. ¹⁸ Ae aho'obëhe sine rajahirovë'i ataruohuni ëhuni na'o ëhi gemuoho jajivo'ejo.

¹⁹ Röhu jemë uvë'o'ho: Nörö simano rumo'e ae hö uvë'o'ho nasi jöho ma-baere. Èhesi bëhoho jemë uvarujeje: No simano ma'e javuajëromo ë i'o ö'are simano rumo'e aribövioho mae höromo iae rajëhijë'i baejëvarujeje. ²⁰ Jemëhu jabesi darugore raromjörö rëmaruoho jemesi mae sisë ijëharuoho sarerisareriëmiromo jemë baejëvaruoho jemë taemëvaruoho nu ano'ere hirimijëvaruoho ëhi jië'e aribövioho jemëro baejëvarujeje. ²¹ Iae mae nomë darugo rumo'ëro javuë'ëro jabuhu ë'aruëhioho no bogo ëhioho ë'arueje. Èhuni na javojego'ego uëve.

Jabuhu biriri'övoromo rajahirovë'i ataruëhi na'o biriri'övoromo ë'ejo. Na simano rumo'e aëro jöho jövevanove. ²² Jemëro jabumë rajëhijörö uëvarujeje: Nomë Hebrew sa'a raje javuajëjo. Röhu na diho raje jeve. O uëvarujeje: Nomë Israel raje javuajëjo. Röhu na diho raje jeve. O uëvarujeje: No Abraham-are ujo ömo'öme javuajëjo. Röhu iae na'o ëho raje jeve. ²³ Jemëro jabumë rajëhijörö uëvarujeje: Nomë Keriso-are mu vaejeharue ae javuajëjo. Röhu naro jabumë iosirëmiromo Keriso-are mu maho vaejajeje. Simano sisërëjë'e ahuro jövevanove. Jabumë iosirëmiromo mu bövie vaejë'e jeve. Iosirëmiromo Keriso-are jöëni savoji gagore hi'i hijë'e jeve. Majae aho'o hisuebijevobe rovë'ejö. Röhu jabumë bogo ëhioho hisuebijëvë'ejö. Iosirëmiromo vörö'ere va'amu guomevo'i höjë'eje. ²⁴ Jew rajehu vae aho'obëhe 39 hisuebijevo'i arijaroho ëho majae övo gö mine ëhi'obe rovë'ejö. ²⁵ Majae niö'i gemu Rome rajëro na hisuebijevo'i

arijè'ejö. Majae gemu munëro vajemijè'ejö. Majae niö'i gemu boat-re hiromo va'amu dadorovo'amadeje. Boat dadorovamu na majae gemu vahie gemu jovo ririre ijo ha'osi döre hetejodeje. ²⁶ Majae aho'o öre göre göre juvodevare evare jovëro baejevo'i höjè'eje. Vajiohu'e aëro ijumevo'i höjè'ejö. Nasi sa'a rajëro ijumevo'i höjè'ejö. Sa'a ioro'ioro rajëro ijumevo'i höjè'ejö. Amore hijamu ijumevo'i höjè'ejö. Örire juvamu ijumevo'i höjè'ejö. Sö jovore juvamu ijumevo'i höjè'eje. Ma-döëremu agane vaejevaruohuro ijumevo'i höjè'ejö. ²⁷ Mue vaeromo u'ue baenövodeje. Röho deroho bogo avoho niavonövodeje. I rumo'e jovo rumo'e ma-hinövodeje. Ioho bogo uehorovë'i hinövodeje. Javu rumo'e niögu rumo'e ma-hinövodeje. ²⁸ Èhi jiè'e huë vavaeni ioro'ioroho bogo uë'i ave jöhemu uë'ejo. Majae èhi ekaresiae dinö'e dinö'e jioruomajohuni na uehorovëvoromo nurunuruego avohe. ²⁹ Ae gö dë vövöbajo'e u'uhë'iroho na'o gemuoho herovajeje. Ae göehu gö hesi dëre bijiohamu sisëre beva'ë'iroho huë vavaene sisë maro jevajeje.

Paul-ro Damascus jioromo ju'ebijadeje. Èjöho Paul-ro jajivadeje noro uvoröhego: Hu darugo rumo'e jiade höjo. Èhesi jöhoje.

³⁰ Öre gö bogojevë'ego nasi jöho ëma nimorohë'i jövo'ejo. Röhu rabu muehu nasi örire rovadoho aehu heromo uvaruoho: Paul darugo rumo'e hö uvaruoho èhi jiè'e jöhemu nimorohë'i jajivo'ejo. ³¹ Naehu jö jajivo'ië'a-joho Bada Iesuarë Börömoho o göho hesi Vavue God-ro geve na bogo sarerëmi'ego. Hesi ihoho ma-mabëhe jiemu jiobe va'ë'e. ³² Na Damascus amore hijodevare ë sa'a muebejaje ae Aretas-are uhure bamare ahuro ë amo börömo reje hesi ojore ojore ae nugo'amadeje na va'ego gud-uamevoruomoröhego. ³³ Èhi'amu niomoniomo bojöre

arirovodeje. Arirovamu ö'ëro beromo ma-saginiëri ö'ire ma'enë'i amo rejo sigagure ö'o'oho a'ohö'öjë'i ma-u'emu ba'amevamu rue je'onö ruvebi sa'are ravo'amoromo ju'e-bidëgodeje.

12

God-hu mu mabëhe røjahi'ego Paul-hu nia'ovo'iraeromo ganövade jöhu'o huë vavaeni'e hijade jöhu'oje.

¹ Röhu öre gö bogojevë'ego gö'o nimoronimorohë'i jajivo'ejo. Nimoronimorohë'i jajivë'o'oho bogo ëhuro marëjevo'ë'e. Ëhi jie röhu Badahu ajemi'ego nia'ovo'i-raeromo ga'amonövode jöho mu masije gö gö røjehi'ego nia'ovonö'e ga'amonövode jöho ëhi jië'e jöho iae na jajivo'ië'e. ² Na Christian ae gö gavë'e jeve. Ëaho God-hu baejamu aruhe ö'idö mare ajiomadeje. Ajiomoromo vuonorö'ö ruvebijadoho vadune aho'obëhe 14 barëjë'eje. Nani hu sinohu'o ajiomadeje o nani sine diboromo ajiomadeje. Na'o bogo gave. Hesi God-ro gemuëro gave. ³ Naehu gavajoho ë aho God-ro baejamu Paradise-re ajiomadeje. Röhu maho uë'ejo. Nani sinohu'o ajiomadeje o nani sine diboromo ajiomadeje. Na'o bogo gave. Hesi God-ro gemuëro gave. ⁴ Hu ajiomoromo hejade jö mabëhe hesi jöho bogo ato'iröhe jöho uvavamu. Hejade jö ma-aehu atë'o'oho sisëje. ⁵ Ëhi jië'e a hesi jöho nimoronimorohë'i jövo'ejo. Röhu nasi jöho bogo jövo'ejo. Majae göro göro na bogo eni jevaje ë jöhemu nimorohë'i jövo'ejo. ⁶ Röhu nasi jöho nimoronimorohë'i jövo'ibejo ëho bogo simano rumo'e jöho jio'i ma-jö mae jio'ibejo. Röhu bogo nimorohë'ioho jövo'ejo jemëro manasi jöhemu heromo uvojöëni: Paul a böröme höjo. Ëhi jië'o'oho sisëje. O nasi mu jemesi nunehu garomo nasi jö jemesi hia'ehu heromo nörö mae hö uehorovë'o'oho ëhemu iae maeje.

⁷ Röhu ae gö ö'idöre ajiomoromo Paradise garomo ruvebijade ë hesi jö majëhijode hesi bëhoho nasi jöho majëhiromo ë'odeje. Röhu ëhi jië'e mu masijo masijoho God-ro röjehijamu ga'amë'ëro na sisë'i uehorovoromo döre bamorovojöëni ëhuni huro huë vavaeni'ere bamevë'ëro huë vavaene gemuëro nasi sino uhure bibëro namije-vanovajeje. Ëbibëho Satan-hu nugö'öjadohoje na sisë vaejevonövoröhego. Röhu ë vavaeni rovade hesi bëhoho naro bogo sisë'ioho uehorovoromo döroho bamorovo'irodego. ⁸ Bibëro namijevanovamu hegorovo vae niö'i gemu Bada ëninami'i hijodeje rori'o babu'öjehoröhego. ⁹ Ëninami'i hijamu uevadeje: Bogo ë'ejöjo. Naehu huë baejavoromo darugo bojamajohuro ëhuro ja eni javajëjo. Ëhesi bëhoho ae u'uhëvë'oho nasi darugohuro ëhuro biririvëvo avohaje höjo. Ëhi uevë'ëro ëhuni rabe rabe bogo eni jevë'oho ëhi jië'e jöhuremu na nimoronimorohë'i jövo'ëjo. Ëho nimoronimorohë'i jövë'oho nasi dë vövöbajo'o uhure mamabëhe jevo'ë'e ëhuro Keriso-are birirohuro na aegehöröhego. ¹⁰ Ëhu'ëro jië'ëro Keriso-are jöëni u'uhevë'oho o aehu sivegë'oho o naehu vörö'ere va'ë'oho o aehu sisë vaejevë'oho o huë vavaeni bövi bise'o baejevë'oho iae na huë mae jevajeje. Ëhesi bëhoho u'uhevë'oho iae evare na daruge baeromo biririvevajeje.

Paul-hu Corinth aribövi jabesi jöëni börömo bëhe uehorovoromo ëhuni jajivade jöhoje.

¹¹ Nasi arijo'ëro nasi jöho nimoronimorohë'i jövoromo ëhuro na simano rumo'e aëro jajivanovë'e jeve. Jemëro na bogo ajemijë'ëro ëhu'ëro na öre gö bogojevadeje. Bogo naehu a'i jemëro uvo'ibejarije: Paul mu mae vaejaje hö uvo'ibejarije iae mae jio'ibejo. Röhu jemë bogo ëhioho uvarijeje. Ëhuro öre gö bogojevadeje. Ëhesi bëhoho jemëro uvarujeje: Ëi'o rovare aribövioho apostle masijo

masije jioruomo'i nöruare ihoho bogohöjo. Ëhi uvarujeje. Iae na bise'e jeve röhu jabesi ihohuro nasi ihoho bogo iosiramiromo masijoho jioruomë'eje. ¹² Na jemë'o hijodevare evare apostle-ehu vaeruomaje ëhi jië'e mu masijoho bogo gavarue darugo'e mue gö gö u'urume vaenövodeje jemëro garomo uvo'irarijego: Nörö apostle höjo. ¹³ Naro jemesi öriroho diehi sisë'i ajëmijë'ëro jemë uvarujeje: Paul ekaresia ioro'iorohuremu ajëmi'i no bogo ajamuijade höjo. Jemë nani ëma uvarujeje: Paul-hu nosi mana bogo baeromo huë vavaeni bogo bojamuinövadoho ëho sisë höjo. Ëhi jië'oho nasi sisëho uehorovoromo vuonugore.

¹⁴ Röhu aveho gare. Urimë'i vae niö'i ö'oromo hijodoho iae na röhu maho ö'ië'e. Ö'ë'oho bogo huë vavaenoho bojëmiromo jemesihiroho mu hesi manaho bae'ejo. Ëhesi bëhoho na jemesi maho sisëho bogo uehorovo'irögoro jemë uehorovëve. Jemë nasi aboji harihu'o va'ëne jëvanove. Aboji harihu'oho bogo vëmu vavu'o jabesi jöënioho maho sisëho gagovoromo bahijëhoruomo'i a'i vëmu vavu'ohuro aboji harihu'ohuni gagovoromo bahijëhoruomajeje. ¹⁵ Naehu jemë ajëmi'irodëni nasi mae sisë bojëmi barëromo nasi arijo'arije ëhu'o bojamirovë'oho na mae jeve. Naro jemesi örire dë vövöbajo'e aho'o uehorovëvajeje. Na ëhuni jemëro na bogo börömo ho uehorovevarujeje.

¹⁶ Nani jemë uvarujeje: Ja jö mae jövanuëjo. Jasi arijo'ëro nosihiroho mu hesi manaho bogo baeromo huë vavaenoho bogo bojamuijane höjo. Iae mae-ëjo röhu ja sareri sareri'e aëro javë'ëro sareramuiromo nosi ijo bajoho ujuohahuane höjo. ¹⁷ Ëhi uvarujoho na jemëro uvö: Paul-ro sarerivoromo hu'o röromo ae gö nugö'öjade höjo huro ö'oromo nosi maho sisëho vajiohuvodaguojöro. ¹⁸ Röhu na Titus sisë maro uavodeje: Corinth amoro va'onëromo Christian ö göho nugö'öjodeje Titus'o gemu

mae ö'oröhego. Èhi ë'odeje. Titus-ro ö'oromo na huro sarerëmiromo jemesi inömohego vajiohëro ujuohëhadeje. Bogo. Jemë'o uehorovore. Hu'o na'o uehore gemuoho mue gemuoho baeromo jireharueje.

¹⁹ Ave noehu jajivarue jöho nani jemëro adahobe va'oromo uvonövo'arueje: O Paul-mëhu jajivare hesi bëhoho jabumëro jabesi ihoho nosi nunire avohoröhëni ëhuni jöho jajivare höjo. Röhu no bogo jemesi nuniroho riravoromo jajivo'i Keriso-are aëro javuë'ëro God-are nunire riravoromo jöho jajivë'e javue. Nosi ö mueno'e noehu jö jajivëhë'o'oho o mu rabe vaejähë'o'oho ë hesi bëhoho bogo nosi ihoho avohorovo'i a'i jemë ajëmego biririvëvoröhego ë'arueje. ²⁰ Na juhuoninege naro ö'oromo gëjööni jemë ëhi mae jëvojöro negajoho gö jëvego o jemëro na gëjööni jemë na sanu'e ae jevojöro nëgajoho gö jevego. Na juhuoninege gëjööni jemë iro muorovo'e vaejego o a jabesi mu mahuni dë vörönëgego o vörö'iraeromo muorovego o jemë sivu sivue uehorovego o jemëro ae göëro gö sivego o ae göëro gö hesi sisëho saginiëri atego o sivue döro bamorovego o jemesi nimarujohemu ëma vaejego. Èhi jië'e mu sisëho jemëro vaejego gëjööni ëhuni juhuoninege. ²¹ Na juhuoninege röhu maho ö'ego nasi Börömoho God-ro javoje bojemego jemesi nunire baejööni. Èhesi bëhoho na gëjööni ae aho'obëhe jemesire mamie mu sisë vaejaroho bogo vuonugë'e jioruomego. Biriri'övoromo öehu jijihanovoromo bövi bise'o ëma vaejaroho bogo vuonugë'e jioruomego. Èhi garomo huë vavaene böröme baejööni ëhuni juhuoninego'ego jöho jajive ajëmi'irodëro.

jögoru mëmade jöhoje.

¹ Urimo vae niö'i ö'odoho röhu maho ö'ejo. Èhi jië'oho vae niö'i gemu ö'ë'e jevo'ë'e. God-are surire jöho èhi uvë'eje: Ae rahumëhu ae gö hesi sisë court-re majëhi-jë'oho ae niö'i o niö'i gemu mu sisë gavarijohuro jöe gemuoho ajamirovoromo huruoho majëhi'iramu hesi jö sisëho jio'a'ajëjo. God-are surire jöho èhi uvë'eje. Èhuni jemë bogo avoho raromë'oho naro ö'oromo jemesi jö sisëho majae niö'i gavodoho röhu maho gavëho'iramu jemesi sisëho va'orahore huruohëhë'e jio'ë'e. ² Urimë'i na ö'oromo rueromo röhu maho ö'ode majare evare jögore bojëmiromo uëvodeje: Mu sisë urimo vaejarije ariböviohu'o a ioro'iorohu'o naehu röhu maho rovë'oho bogo vuororëmi'i i'ue bojëmi'ejöjo. Jemë'o hiromo èhi uëvodoho öre ëgo'o hiromo röhu maho èhi gemuoho uëve. ³ Naehu jemë i'u bojëmi'irode hesi bëhoho jemë uvarujeje: È'ego no ga'irarëjo Kerisoro Paul jöe bojamego o bogo bojamego huhu no majahuijajoho. Iae naro Keriso-are darugoho baeromo ö'oromo i'ue bojëmi'iramu ga'a'aruje Kerisohu na jö bojemajoho. Kerisoro bogo ma-u'uhoromo jemesi öriroho muoho vae'i a'i darugo ma'o vaejajeje. ⁴ Iae Keriso-are sino u'uhamu korosire anamu guomadeje röhu avevejö'oho hu God-are darugoho baeromo biririvoromo hijajeje. Keriso-are aribövie gemuohuro javuë'ëro no'o èhi u'uhavuajeje. Röhu God-are darugoho baeromo Keriso'o gemu mae raromoromo biririvoromo jemesi örire ajëmi'ejo.

⁵ Nasi öriroho nadi bijeho ge'i a'i jemesi arijo'arije garorovoromo gare jemë Keriso uhohu'o mae uehorovëvego o ma-döëremu mae uehorovëvego. Jemë iae garomo uvarujeje: Iesu Keriso Corinth rajo nosi dë vövöbajo'ere hijaje höjo. O na jemë ma-döëremu muoho vaejarujeje.

⁶ Röhu naro uve: Jemëro garomo uvo'a'arujëjo: Paul-

më bogo ma-döhemuoho muoho vaejarue höjo. Na nege jemëro ëhi uvo'irarijego. ⁷ Noro God-are örire uavarueje huro ajëmego jemë bogo rireromëvo'iröhego. Èhesi bëhoho bogo ae aho'obëhe uvo'irarijego: Paul-mesi darugoho ruahö'öjë'e hö uvo'irarijego bogo ëhunioho no uavarueje. A'i no uavarue hesi bëhoho jemëro mu maemu vae'irarijego ëhuni God uavarueje. Röhu jemë mu mae vaejamu noehu i'u bojëmi'iröhe darugo bogo röjëhi-jamu aehu uvë'oho: Paul-mesi darugoho bogohö uvë'oho iae hesije. ⁸ God-are jö ma aho'iröhoho no bogo eni javuo'i ma-nigemo'iröhoho eni javue. Èhuni jemëhu mu mahemu ejamu gëvë'oho no i'u bojëmi'iröhe darugoho bogo röjëhi'ejo. ⁹ Jemëhu Keriso-are darugo baeromo biririvë'oho o noehu Keriso-are darugo jemë bogo röjëhi-romo i'u bogo bojëmamu a nunire u'uhavuë'oho iae nimoroharueje. Jemëro avo'avoho uehorovo'irarijego ëhuni noro God-are örire ua gavarueje. ¹⁰ Èhu'ego na öre ëgo'o hiromo ave jö jajivaje hesi bëhoho na ö'oromo jemë'o hiromo nasi darugoho bogo baeromo vörö'e i'uoho bojëmi'irodëni. Èdarugoho Badaro bojemadeje bogo jemë ijumëvo'i a'i ajëmego avoho biririvoromo mae uehorovobe va'irarijego.

Paul-hu ijo tugoho'i jejëmijade jöhoje.

¹¹ Nasi ö mueno'e ijo tugoho'i jöho uë'ië'e. Mae raromore. Avo'avoho uehorovoromo nasi jöho ejehore. Uehore gemu baeromo huë mae baerovore. Èhi ë'ë'oho God huë ma o sanu'e jö bojamuijaje ahuro jemë'o hi'ë'e.

¹² Christian ö mueno'ehu jejamirovaruëhi ëhi jejamirovore.

God-are aribövie aho'obëhe jemesi örire jejëmijsö.

¹³⁻¹⁴ Bada Iesu Kerisoro huë baejëvoromo jemë aho'o ajëminövo'i God-ro jemë aho'o uehorovëvonövo'i God-are Aru'aho Mahuro ae aho'o jemë'o gemu mae hi juvo'ë'e. Ahia mino'e.

God-are Jögoru I'oho

The New Testament in the Omie language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Omie long Niugini

copyright © 1991 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Ömie (Omie)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-23

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 5 Feb 2018 from source files dated 20 Jan 2018

a68769b4-6180-5825-a17e-676d8f6a7efa